

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Bonis Operibus Docto. Martini Lutheri Liber

Luther, Martin

Vuittemberge, 1521

VD16 L 7151

Decimoseptino.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33333

Quoniam exemplis & historijs semper magis docemur, quam legibus, iuribus, & constitutionibus. Illic enim instituit certissima experientia, hic nuda trudiunt verba.

DECIMOSEXTO.

Opera principum necessestaria.

¶ Omnes principes, proceres, & domini nostra etate haberent tria principalia opera que faciant, preferim in nostris regionibus. Primo ut abrogarent horribilem abusum edendi & potandi, non solum propter immoderationem, sed etiam ob preciositate & charitatem. Nam per aromata, & condimenta, & id genus alia, sine quibus bene vivi potest, non paruum detrimentum temporalium bonorum in has terras irrepsit, & cotidie penetrat. Quibus duabus magnis iacturis tollendis prophana siue secularis potestas sane satis haberet negotij. Mira enim altitudine rades egerunt. Quomodo autem melius principes & deo seruiant, & suas ipsorum regiones auctiores facere possent? Secundo. Tollere immoderatos sumptus, cultus & amictus, quibus tantum facultatum absumitur, & tamen dumtaxat ad mundi carnisque seruitutem, ut terribile sit cogitatu, eiusmodi abusus apud populum inuenti Christo crucifixo deuotum & iuratum, baptizatum, & dicatum, ad crucem suam cum eo ferendam, & quotidiana preparatione ad mortem. Imprudentia enim id factum tolerabilius esset. Sed tam licenter, tam impune, tam impudenter, & tam nullo impediendo & occurrente & resistente hoc fieri, imo inde gloriam & laudem requiri, res est vere impia, irreligiosa, & Christianis indigna. Tertio. Antiquare & eicere pensiones & nundinas vsurarias & feneratorias, quibus in toto terrarum orbe omnes regiones, homines, & ciuitates corrumpuntur, absumuntur, deuorantur, & deuasatur, specie eius improba, qua facit ne sit vsura, cum tamen reuera eo sit peior & improbior vsura, ideo quod non ut antea per vsura vitatur. Ecce hi sunt tres Iudei, ut dicitur, totum orbem terrarum exsugentes & exhaurientes. Hic ergo principibus, proceribus & dominis neque dormiendum, neque desidendum esset, volentibus deo bonam officij sui reddere rationem.

DECIMOSEPTINO.

Imposturarum Ecclesiasticorum prelatorum.

¶ Hic quoque demonstranda fuerint improbitates & officia officialibus, & reliquis Episcopalibus & ecclesiasticis magistratibus familiares, qui miseram plebem magnis oneribus & molestijs excommunicant, citant, agunt, & vexant, donec vel assentum vnam habeant reliquum. Talia essent seculari coerenda gladio, quum hic nullum aliud est vel medium vel auxilium. O vtinam aliquando eiusmodi res publica instituantur,

Lupanaria.

quae tollat etiam lupanaria, quemadmodum in populo Israelitico erat. Est enim

Est enim imago irreligiosa & christiana domum publicis peccatis desinatam habere Christianos, quod olim inauditum fuit. Deceret enim esse constitutionem & ordinationem, ut mares puellis mature collocarentur, ad eiusmodi vitia vitanda. In quod nitendum esset tam sacris quã prophanis magistratibus, tam spiritualibus quã secularibus officialibus. Si enim hoc apud Iudeos possibile fuit, quare hoc non & apud Christianos sit possibile? Quin potius si in vicis, castellis, & aliquibus oppidis & urbibus possibile est, ut ob oculos habemus, quare nõ sit ubiq; possibile? Sed hoc impedit, quod nullum est in seculo & orbeterarũ regimen. Nemo vult laborare. Ideo coguntur opifices suis ministris seruas permittere. Quos tum ita licentiosos nemo potest cohibere. Verum si constitutio & ordinatio esset eiusmodi, ut cogerentur obtemperare & obedire, & ne alibi a quoq; receptarentur, esset huius mali magnũ foramen obturatum. O deum auxiliatorem, vereor hic votũ esse maximũ. Spes enim est exigua, & tamẽ per hoc non sumus excusati. Nunc vide, hæc pauca opera principibus, dominis, & magistratibus sunt demonstrata, sed tamẽ tam bona, & tam multa, ut satis superq; habeant honorem operum, quibus deo omnibus horis seruiant. Atqui hæc quoq; opera non minus q̃ reliqua oportet in fide fieri, imo fidem exercere. Ne quisquam mortalium sibi presumat operibus deo placere, sed ut fiducia erga deum, eiusmodi opera suo propitio & clementi deo tantum ad honorem & gloriam faciat, ita proxime seruiendi & commodandi.

DECIMO OCTAVO.

¶ Quartum opus huius præcepti est, obedientia famulij, & opificũ erga suos dominos, dominas, magistris, & magistras. De quibus S. Paulus ad Titum. 2. dicit. Seruos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicentes, non fraudantes, sed in omnibus fidẽ bonam ostendentes, ut doctrinam saluatoris nostri ornent in omnibus. Ut is qui ex aduerso est vereatur nihil habens malum dicere de nobis. Sanctus quoq; Petrus dixit. Serui subditi estote in omni timore dñis, non tantum bonis & modestis, sed etiã dyscolis. Hæc est enim gratia si propter dei conscientiam sustinet quis tristitias patiens iniuste. Nunc enim maxima in seculo querimonia est cõtra famulatum, & operarios, tam contumaces, infideles, nihil educatos, tam lucri cupidos esse. Quæ calamitas diuinitus missa est. Est enim hoc vnicum famulij opus, quo beatum fieri potest. Neq; egent vel peregrinationibus ad diuos, vel hoc vel illo facto, si tantum eorum cor eo tendit, ut & omittere & facere sint parati, quicquid intelligant suis dñis & eorum vxoribus placere. Idq; totum in simplici fide. Non quod vellent magna operibus promereri, sed ut ea faciant omnia in fiducia ad dei gratiã & amorem (in quo oĩa

Quid deceat
subditos.

Fidei exerci-
cium.